

TMMOB, Kamu İhale Kurumu'nu Uyardı...

TASLAK MEVZUAT İHALELERDE KEYFİLİĞİ ARTIRIR

Kamu İhale Kurumu, “Kamu Alım İhalelerinde Reform Çalışmaları” kapsamında hazırlanan mevzuat değişikliklerine ilişkin TMMOB’dan görüş istedi. TMMOB, değişikliklerin keyfi uygulamaları artıracığına vurgu yaparak, kuruma gönderdiği değerlendirilmeleri 10 Mayıs 2021 tarihinde kamuoyuyla paylaştı.

Taslaklarda, “Sektörel Kamu Alımları Kanunu” çıkarılması ve sertifikasyon sistemi kurularak, istisnaların azaltılarak, denetimin artırılmasının hedeflendiğinin ifade edildiği belirtilen TMMOB görüşünde, şu ifadelere yer verildi:

“Aslında 2002 tarihinden bu yana yıllarca üzerinde 150 den fazla değişiklik yapılarak, istisnaların genişletilmesi ve kanunun içinin boşaltılmasının yetmediği, ‘Sektörel Kamu Alımları Kanunu’ başlığıyla çok büyük enerji, su, ulaştırma ve telekomünikasyon alanında yapılacak ihalelerin hem denetimden hem de rekabetten kaçırılarak istedikleri firmalara verilmesinin önü açılmaktadır.

4734 ve 4735 sayılı Kanunlara İlişkin Teknik Çalışma Dokümanları Genel Gerekeçesi’nde; ‘Enerji, su, ulaştırma ve telekomünikasyon sektörlerinde faaliyet gösteren kamu teşebbüsleri ile diğer sektörlerde faaliyet gösteren ticari ve sınai faaliyette bulunan kamu teşebbüslerinin nitelikleri itibarıyla klasik idarelerden farklılık gösterdiğinden söz konusu teşebbüslerin sektörel faaliyetlerine yönelik alımların daha esnek bir rejime tabi olması gerekli görülmüştür’ şeklinde olup bu nedenle ayrı bir kanun ile

‘Sektörel Kamu Alımları Kanunu’ düzenlenmesinin amaçlandığı belirtilmektedir.

Sektörel Kamu Alımları Kanunu ile uyumlaştırma amacına ilişkin yapılan düzenlemeler konusunda anılan kanunun ne aşamada olduğu ve o kanundaki hükümlerin neler olduğu müphemdir. Öncelikli olarak esas alınan Sektörel Kamu Alımları Kanunu’nun Kamu İhale Kanunu’ndan önce ya da aynı anda görüşe ve değerlendirmeye açılması esastır. Ayrıca, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nda yapılması gereken değişiklik ya da atıflara dair herhangi bir ibare bulunmamaktadır. Bu ibarelerden anlaşılacağı üzere, aslında 4734 ve 4735 sayılı Kanunun istisnalarının daraltılması ve etkin bir denetim yapılması bir yana, bu istisnalar katlanarak artmakta ve denetimden kaçırılmaktadır. Bu yönüyle bu kanuna bütünüyle karşı çıkılması, mevcut kanundaki istisnaların daraltılarak tüm ihalelerin açık ihale usulüyle ve denetlenebilir bir sistemle yapılması savunulmalıdır.”

Yeterlilik Sertifikasyonu

Adayların yeterliliklerinin belirlenmesi amacıyla sertifikasyon sistemleri kurulmasının hedeflendiğine dikkat

çekilen TMMOB görüşünde, sistemlerin özel hukuk tüzel kişileri tarafından kurulabilmesinin ön görüldüğüne vurgu yapılarak, şöyle denildi:

“Özel hukuk tüzel kişilerinin öncelikli hedefinin para kazanmak olduğu hususu göz önüne alındığında bunlar tarafından yapılacak yeterlik tespitinin sağlıklı olamayacağı kanısındayız. Kaldı ki ihtiyacını belirleyen kamu teşebbüsü, Kurum tarafından belirlenecek esaslar doğrultusunda müteşebbüslerin yeterliklerini de tespit edebilir. Eğer bunu tespit edemiyorsa yetkilendirilen ‘kamu teşebbüsleri’ tarafından bu işlem yapılabilir.”

Taslaklarda yer alan “Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya kamu teşebbüsünün kusurundan kaynaklanmayan ve önceden öngörülmesi mümkün olmayan olayların veyahut savunma ve güvenlikle ilgili özel durumların ortaya çıkması üzerine alımın ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması durumunda, ivediliği doğuran halin giderilmesiyle sınırlı olarak ilan yapılmaksızın münferit alım yapılabilir” gibi soyut ifadelerle istismara ve keyfi uygulamalara açık bir düzenleme yapılmak istendiğine vurgu yapılarak, diğer maddelerde de

muğlak ifadeler kullanılarak boşluklar bırakıldığına dikkat çekildi.

“Yenilikçi İşbirliği Usulü”

Kamu İhale Kurumu'nun çalışmasında “Yenilikçi İşbirliği Usulü” adı altında yeni bir ihale yönetimi tanımlandığına değinilen görüşte, çalışmadaki şu ifadeler yer verildi:

“Yenilikçi işbirliği araştırma, geliştirme ve üretime dair birbirini izleyen aşamalar halinde yapılandırılır. Yükleniciler tarafından ulaştırılması gereken ara hedefler konular ve ödemelerin buna uygun olarak yapılması öngörülür. Dokümanda belirtilmesi kaydıyla bu hedefler dikkate alınarak herhangi bir aşamanın bitiminde işbirliği sonlandırılabilir veya işbirliğine katılan ortakların sayısı azaltılabilir.

Mal, hizmet veya yapım işinin geliştirilerek alınması denildiğine göre, piyasada olmayan bir ihtiyaçtan söz edilmektedir. Kamu teşebbüsü bu durumda ihtiyacını tanımlar ve ihaleye çıkar. Piyasa yani özel sektör anılan ihtiyacın geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorsa ona göre değerlendirmesini yapar ve teklifini verir. Buradaki amaç özel sektörün Ar-Ge çalışmalarını teşvik etmek ve onlara kaynak aktarmak ise bu ayrı bir husus olup ihale konusu olmamalıdır. Çünkü bu bir alım işi olmayıp işbirliği ya da iş ortaklığıdır. Yani Ticaret Hukuku konusu olur.”

“Doğrudan Teminde 36 Aylık Esneklik”

Acil ihtiyaçlar için öngörülen Doğrudan Temin Yöntemi'ne ilişkin

ise TMMOB görüşünde şu ifadeler yer aldı:

“Esasen doğrudan temin bir ihale usulü olmayıp, ana teması kamu teşebbüsünün kusurundan kaynaklanmayan ve önceden öngörülmesi mümkün olmayan durumların ortaya çıkması üzerine, acil ihtiyaçların anlık olarak karşılanmasının zorunlu olduğu hallerde acil halin giderilmesi ile sınırlı olarak yapılacak alımlar olmasına rağmen, bu temin usulünün kapsamı oldukça genişletilmiş ve birinci fıkrada yer aldığı üzere ilan yapılmadan, teminat alınmadan, yeterlik kurallarını arama zorunluluğu bulunmadan ihtiyaçların temini yoluna gidilmiştir.

Bu nedenle, deyim yerinde ise ‘ihalesiz iş verme’ yöntemi olmuştur. Bu haliyle istismara, keyfilğe açıktır. Bu nasıl önceden öngörememe ve anlık ihtiyaç ki mal veya hizmet alımı otuz altı ay boyunca doğrudan temin edilebiliyor. Aynı şekilde yapıma ilişkin bakım ve onarım işleri de otuz altı ay boyunca doğrudan temin edilebiliyor. Yani doğrudan temin usulü, ihalesiz doğrudan iş verme yöntemi haline getirilmektedir.

İtiraz Mekanizması Etkisizleşiyor

İhaleye itiraz edilmesinin sözleşmenin imzalanmasının engel oluşturmayacağı ve haklı çıkılması halinde ise “İhale yetkilisi tarafından sözleşme konusu işin niteliği gereği ivedilikle tamamlanmasında kamu yararına bulunduğu karar verilmesi koşuluyla,

mevcut yüklenici ile sözleşmenin yürütülmesine devam edilmesi ve kendisiyle sözleşme imzalanması gereken istekliye talebi halinde, ihaleye ilişkin belgelendirilmiş katılım masrafları karşılığı tazminat ödenmesi” hükmünün uygulanmasının ön görüldüğü hatırlatıldığı TMMOB görüşünde şöyle denildi:

“İhaleye itiraz mekanizmasının anlamsız ve çalışmaz hale getirildiği görülmektedir. İtiraz söz konusu olmasına rağmen, bir ihalenin sonuçlandırılarak sözleşme imzalanması mümkün kılınmakta, itiraz haklı bulunsa dahi katılım masraflarına dair tazminat ödenerek kamuyu zarara uğratan işlemin devamına imkan tanınmaktadır. Mevcut yasada zaten acil durumlar tanımlanmakta olup, yalnızca ihale süreçlerinin hızlı sonuçlanmasına bağlanarak bu şekilde kamu yararına ters düşecek maddelerin kanunlaştırılması anayasaya aykırılık teşkil edeceği için ilgili maddelerin kaldırılması ve/ya içeriğinin yeniden düzenlenmesi gereklidir.”

TMMOB görüşünün tam metni-ne <https://bit.ly/2RjLjWp> adresinden veya QR kodu taratarak ulaşabilirsiniz.

ÇEVİRİMİÇİ MİSEM EĞİTİMLERİ Haziran 2021 PROGRAMI

Şubemiz, Meslek İçi Eğitim Merkezi (MİSEM) kapsamındaki eğitimleri, Haziran 2021 döneminde de çevrimiçi olarak düzenlemeye devam ediyor. “Elektrik SMM”, “Güneş Enerjisi Sistemleri Tesisatı”, “Biyogaz Enerjisi Sistemleri Tesisatı”, “Elektrik Tesislerinde Topraklamalar”, “Elektrik Şebekelerinde Koruma” başlıklı eğitimler online katılımı ile düzenlenecektir. Eğitim takvimine ve detaylı bilgilere https://www.emo.org.tr/misem/duzenlenecek_egitimler.php?sube=7 bağlantısından ulaşabilirsiniz.